

– захист економічної конкуренції (свідчить про забезпечуваний державою захист конкуренції у підприємницькій діяльності);

– поєднання публічних і приватних інтересів у сфері господарювання (відображає зв'язок між свободою підприємницької діяльності та її обмеженням) [5].

Отже, можна зробити висновок, що актуальними на сьогодні є вказані принципи для того, щоб примусити або спонукати порушника припинити дії, що порушують майнові права захисту суб'єктів господарювання, або попередити такі дії.

Література

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18–22. Ст. 144.

2. Ніколенко Л.М. Господарське процесуальне право України: підручник / Маріуп. держ. ун-т. Одеса: Фенікс, 2011. 512 с.

3. Дерев'янко Б.В., Туркот О.А. Захист прав суб'єктів господарювання: навч. посіб. / за ред. д-ра юрид. наук, проф. Б.В. Дерев'янка; 2-е вид., переробл. і доповн.; МВС України, Донецький юридичний ін-т. Львів: ЛігаПрес, 2019. 150 с.

4. Колодій А.М. Принципи захисту суб'єктів господарювання: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2012. 208 с.

5. Феделеш Е.М. Характеристика принципу захисту суб'єктів господарювання: монографія. Київ, 2010. 176 с.

УДК 346.21(043.2)

Коваль І.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Мілімко Л.В., к.ю.н., доцент

ЗАХИСТ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ: ПРИНЦИПИ ЗДІЙСНЕННЯ

Основним законодавчим актом, що регулює стан і розвиток підприємництва в Україні, є Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року, який визначає загальні правові, економічні і соціальні засади здійснення підприємницької діяльності (підприємництва) і його державної підтримки [1].

Суб'єкти господарювання реалізують свою господарську компетенцію на основі права власності, права господарського відання та права оперативного управління відповідно до визначення цієї компетенції у ГК та інших законах.

Суб'єкти господарювання – господарські організації, які діють на основі права власності, права господарського відання чи оперативного управління, мають статус юридичної особи, що визначаються цивільним законодавством та Господарським кодексом.

Суб'єкти господарювання – відокремлені підрозділи (структурні одиниці) господарських організацій можуть діяти лише на основі права оперативно-господарського використання майна, без статусу юридичної особи.

Не допускаються до заняття підприємницькою діяльністю такі категорії громадян: військовослужбовці, посадові особи органів прокуратури, суду, державної безпеки, внутрішніх справ, державного арбітражу, нотаріату, а також органів державної влади і управління, покликаних здійснювати контроль за діяльністю підприємств [2].

Згідно ч. 1 ст. 56 ГК суб'єкт господарювання може бути утворений: а) за рішенням власника (власників) майна або уповноваженим ним (ними) органу. Уповноважені органи визначає власник (загальний порядок); б) у випадках, спеціально передбачених законодавством, - за рішенням інших органів, організацій і громадян (спеціальний порядок).

Згідно з методом автономних рішень, заснованих щодо суб'єктів господарювання, підприємці мають право за власною ініціативою приймати рішення, які не суперечать законодавству України.

Метод владних приписів зобов'язує суб'єктів підкорятися обов'язковим моделям правовідносин, які визначені законодавством (наприклад, обов'язковість реєстрації суб'єкта підприємництва, отриманні рецензії на окремі види діяльності та обов'язки дотримання вимог антимонопольного законодавства). Метод рекомендацій полягає в тому, що держава регулює поведінку об'єктів господарських відносин шляхом рекомендованих моделей відповідних правовідносин (наприклад, зразки угод, бланків, методичних рекомендацій) [3].

Будь-яка держава повинна захищати права суб'єктів господарювання. У ст. 20 Господарського кодексу України, щодо захисту прав суб'єктів господарювання та споживачів передбачено, що держава забезпечує захист прав і законних інтересів суб'єктів господарювання та споживачів.

Кожен суб'єкт господарювання та споживач має право на захист своїх прав і законних інтересів. Права та законні інтереси зазначених суб'єктів захищаються шляхом: визнання наявності або відсутності прав; визнання повністю або частково недійсними актів органів державної влади та органів місцевого самоврядування, актів інших суб'єктів, що суперечать законодавству, ущемляють права та законні інтереси суб'єкта господарювання або споживачів; визнання недійсними господарських угод з підстав передбачених законом; відновлення становища, яке існувало до порушення прав та законних інтересів суб'єктів

господарювання; припинення дій, що порушують право або створюють загрозу його порушення; присудження до виконання обов'язків в натурі; відшкодування збитків; застосування штрафних санкцій; застосування оперативно-господарських санкцій; установлення, зміни й припинення господарських правовідносин; іншими способами передбаченими законом.

Держава також законодавчо забезпечує захист цивільних прав та інтересів кожної особи, незважаючи на те, чи є ця особа суб'єктом господарювання, чи то фізична особа. В ст. 16 Цивільного кодексу України передбачені права та захист особистого немайнового або майнового права та інтересу. Кожна особа через суд має право захищати цивільне право або інтерес способом, що встановлений законом або договором, але суд може відмовити у захисті цивільного права та інтересу особі у разі порушення нею положень цивільного законодавства, при порушенні права інших осіб, та інших положень передбачених ст. 13 ЦК України [4].

Отже, захист прав та законних інтересів суб'єктів господарювання базуються на своїх основоположних принципах (основоположних ідеях), які є відмінними від принципів захисту прав та інтересів в цивільному та адміністративному праві. Ці принципи характеризуються більшою багатоманітністю, що урізноманітнює сам способи захисту прав суб'єктів господарювання.

Література

1. Господарський кодекс України. Харків: ТОВ «Одісей», 2006. 240 с.
2. Господарське право: навч. посіб. / Жук Л.А., Жук І.Л., Неживець О.М. Київ: Кондор, 2007. 400 с.
3. Щербина В.С. Господарське право: підруч. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 656 с.
4. Бабак О. Основні види відповідальності суб'єктів господарювання у зовнішньоекономічній діяльності. *Підприємництво, господарство і право*. 2011. № 10. С. 121-123.